

Revisionsnämndens utlåtande till fullmäktige om den tredje delårsrapporten för 2023

Sammanfattning på svenska. I sammanfattningen ingår revisionsnämndens bedömning och rekommendationer i sin helhet, men inte revisionsnämndens redogörelser. Dessa finns i det finska utlåtandet

1 Utvärdering av utfallen av resultatmålen

Berättelsen om Esbo förverkligas genom fullmäktigeperiodens mål, de årliga resultatmålen, sektorernas och resultatenheternas egna berättelser och mål samt genom förvaltningsövergripande utvecklingsprogram. Det har ställts upp 26 resultatmål på stadsnivå som är bindande i förhållande till fullmäktige. Av dessa nås 14 resultatmål, sju nås i huvudsak och uppnåendet av två resultatmål kan inte utvärderas enligt tredje delårsrapporten. Från uppnående av tre resultatmål ansöks att fullmäktige godkänner avvikelse:

- *Behandlingstiden för tillstånd inom byggande förbättras så att 85 procent av ansökningarna beslutas inom högst 75 dygn*
- *Ökningen av verksamhetsutgifterna stävjas i enlighet med programmet En ekonomiskt hållbar stad och budgeten*
- *Ungdomsarbetslösheten minskar till 2019 års nivå,*

Revisionsnämnden anser att uppnåendet av flera andra resultatmål också verkar osäkert

Revisionsnämndens bedömning

Revisionsnämnden anser att uppnåendet av flera andra resultatmål än de ovan nämnda också verkar osäkert, eftersom det i delårsrapporteringen inte har motiverats varför det har bedömts att en del mål nås helt eller delvis trots att uppgifter om utfallet saknas.

Mätarna av uppnåendet av omfattande resultatmål på årsnivå och de mål för fullmäktigeperioden som styr dessa resultatmål bör enligt revisionsnämnden utvecklas och kompletteras.

Till exempel uppnåendet av resultatmålen "Esbo profilerar sig som Nordens bästa stad för etablering av startup- och tillväxtföretag. För detta ändamål utvecklar vi ett campus för tillväxtföretag tillsammans med våra partner" och "Esbo är Nordens bästa plats för internationella experter utifrån en internationell jämförelsemodell" beror på internationell konkurrens. Det saknas dock mätare av dessa mål som gör en jämförelse eller heltäckande bedömning möjlig.

Rapporteringen om resultatmålen har utökats med målnivåer och utgångsvärden för mätarna i enlighet med revisionsnämndens rekommendation i utvärderingsberättelsen för 2022. Det saknas dock fortfarande tydliga målnivåer, särskilt när det gäller kvalitativa resultatmål, till skillnad från andra stora städer. Sådana kvalitativa mål saknar en målnivå för konkreta åtgärder för att uppnå målet. Avsaknaden av konkreta målnivåer försvårar revisionsnämndens lagstadgade bedömning av hur resultatmålen uppnås, gör det omöjligt att verifiera att de resurser och åtgärder som anvisats för målet är tillräckliga och betjänar inte heller rapporteringen till fullmäktige under budgetåret.

Revisionsnämnden gav i utvärderingsberättelsen flera rekommendationer om resultatmålen och mätarna. Enligt koncernförvaltningens svar till fullmäktige i september 2023 på revisionsnämndens observationer i utvärderingsberättelsen har den kvalitativa bedömningen som saknar utgångsvärden eller målvärden utökats. I svaret säger koncernförvaltningen att även sådana mål

och mätare har betydelse för uppnåendet av målen i Berättelsen om Esbo, allt kan inte mätas kvantitativt. I svaret medger man att det är svårt att bedöma hur dessa mål nås.

Enligt kommunallagen ska målen bindas till anvisade resurser och i budgeten ska anslag och intäkter som de operativa målen förutsätter anvisas. Enligt Kommunförbundets rekommendation ska uppnåendet av målen i budgeten gå att mäta och bedöma med så entydiga och konkreta mätare och metoder som möjligt.

Revisionsnämnden anser att det utöver numeriska mätare är möjligt att använda kvalitativa mätare och bedömningskriterier för att helhetsbilden ska vara mera omfattande. Bedömningen av hur kvalitativa mål har nåtts förutsätter dock konkreta bedömningskriterier redan i budgeten och en mera informativ rapportering i delårsrapporterna och bokslutet.

Uppföljningen och utvärderingen av genomförandet av Berättelsen om Esbo förutsätter att fullmäktigeperiodens mål och resultatmålen för budgetåret och mätarna av utfallet bildar en konsekvent helhet och att sambanden mellan kort- och långsiktiga mål är tydliga. Fullmäktigeperiodens mål bör konkretiseras i mer detaljerade resultatmål och åtgärder på årsnivå.

Utfallet av resultatmålen för staden rapporterades 2023 först i tredje delårsrapporten. I fortsättningen bör fullmäktige redan i första och andra delårsrapporterna informeras om orsakerna till avvikelserna och om nödvändiga åtgärder för uppnåendet av resultatmålen. Återkommande rapportering till fullmäktige under budgetåret är viktig också för beredning och beslut om de operativa och ekonomiska målen för följande års budget.

Revisionsnämnden kommer i utvärderingsberättelsen för 2023 att göra en omfattande bedömning av hur Berättelsen om Esbo och resultatmålen har nåtts och orsakerna till att de inte har nåtts.

Revisionsnämndens rekommendationer

Resultatmålen och mätarna ska samtidigt vara ambitiösa och verkningsfulla samt gå att nå med stadens egna åtgärder. Resultatmålen ska ha tydliga mätare och utgångs- och målvärden, så att de styr verksamheten enligt fullmäktiges beslut.

Fullmäktige ska under budgetåret ges aktuell information om åtgärder och resultat för att nå resultatmålen. Dessutom ska åtgärder som fortfarande krävs för att målen ska nås rapporteras.

2 Stadens ekonomi och omvärld

Anslagsöverskridning och verksamhetsbidragets utfall i sektorerna, resultatområdet och affärsverket

Revisionsnämndens bedömning

Vid behandlingen av den tredje delårsrapporten föreläggs fullmäktige för godkännande ökning av bindande anslag och minskningar av intäkter.

Staden håller på att underskrida målen i produktivitets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad med 4 miljoner euro. Revisionsnämnden betonar att det är viktigt att staden målmedvetet fortsätter att genomföra programmet i sektorerna och resultatenheterna för att stadens ekonomi ska vara i en hållbar balans och staden ska kunna trygga invånarnas basservice.

3 Aktuellt

3.1 Sysselsättningsläget och stadens kostnader för arbetsmarknadsstödet

Stadens kostnader för arbetsmarknadsstödet, miljoner euro

Revisionsnämndens bedömning

Stadens andel av arbetsmarknadsstödet torde överskrida budgeten med 1,5 miljoner euro och uppgå till 29 miljoner euro 2023. Staden kan minska kostnaderna genom att aktivera de långtidsarbetslösa som stödet gäller. Dessa kan till exempel erbjudas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, arbetsprövning och lönesubventionerat arbete. Dessutom beviljar staden enligt prövning ett Esbotillägg för sysselsättning till privata arbetsgivare och arbetsgivare inom tredje sektorn för anställning av arbetslösa.

När reformen av arbets- och näringstjänsterna träder i kraft i början av 2025 beräknas stadens andel av arbetsmarknadsstödet, enligt kunduppskattningarna för 2022, uppgå till 49,3 miljoner euro.

Revisionsnämndens rekommendationer

Sysselsättningsanslagen bör mera riktas till ökad sysselsättning och avbrytande av arbetslöshet i stället för arbetsmarknadsstödet, det vill säga betalning av ett slags straffavgift i efterskott.

Staden ska i samarbete med företag och tredje sektorn använda alla beprövat verkningsfulla verksamhetsmodeller och åtgärder för att främja sysselsättning.

3.2 Främjande av hälsa och välfärd

Revisionsnämndens bedömning

Sektorerna och resultatenheten främjar invånar- och kundorienterat inom ramen för sin grundläggande verksamhet invånarnas hälsa och välfärd. Resultatområdet för livskraft får en stab för främjande av hälsa, välfärd och delaktighet.

I sitt utlåtande om strategin för Västra Nylands välfärdsområde fäste Esbo uppmärksamhet vid kontaktytorna och samarbetet och konstaterade att välfärdsområdet och städerna tillsammans ska ordna fungerande, högklassiga och kostnadsverkningsfulla tjänster för regionens invånare.

Revisionsnämnderna i Esbo stad och Västra Nylands välfärdsområde ordnade 21.11.2023 en kurs om främjande av hälsa och välfärd samt om stadens och välfärdsområdets samarbetsområden.

Revisionsnämndens rekommendation

Staden ska se till att inte bilda överlappande strukturer med Västra Nylands välfärdsområde och att samarbetet med välfärdsområdet ger högklassiga och kostnadsverkningsfulla tjänster för främjande av Esbobornas hälsa och välfärd.

3.3 Ökad efterfrågan på småbarnspedagogik och personalens tillräcklighet

Revisionsnämndens bedömning

Revisionsnämnden är bekymrad över personalsituationen inom både finsk och svensk småbarnspedagogik. Bristen på personal inom småbarnspedagogiken är akut och gäller hela huvudstadsregionen. En fortsatt personalbrist kan äventyra produktionen av högklassig småbarnspedagogik.

I revisionsnämndens utvärderingsprogram för 2023 ingår utvärdering av finsk och svensk småbarnspedagogik, som kommer att publiceras i utvärderingsberättelsen.

Revisionsnämndens rekommendation

Staden bör målmedvetet fortsätta fortbildning, rekryteringsåtgärder samt annan utveckling som inletts för att trygga högklassiga tjänster inom småbarnspedagogiken och lösa den svåra personalsituationen.

4 Utvärdering av koncernsammanslutningarnas resultatmål och budgetutfall

Revisionsnämndens bedömning

Revisionsnämndens bedömning av utfallet av resultatmålen stämmer i huvudsak överens med koncernrapportens bedömning. Revisionsnämnden anser att utfallet av sju av resultatmålen inte kan bedömas utifrån rapporten för januari–september, eftersom det saknas uppgifter om utfallet.

Revisionsnämndens utvärderingsarbete

Revisionsnämndens bedömning bygger på den lagstadgade utvärderingsplanen för fullmäktigeperioden och på det årliga utvärderingsprogrammet. Resultaten av utvärderingen publiceras i en utvärderingsberättelse som överlämnas till fullmäktige årligen i maj. Revisionsnämnden ger dessutom utlåtanden till fullmäktige om den andra och tredje delårsrapporten samt om koncernrapporterna.

Revisionsnämnden 4.12.2023